

Barne- og likestillingsdepartementet
Pb. 8036 Dep
0030 Oslo

Dato: 17.09.09

HØRINGSSVAR – UTREDNING OM UNGDOMS FRITIDSMILJØ OG DELTAKELSE OG INNFLYTELSE LOKALT

FO vil med dette overbringe våre synspunkter på Rapport 2009 om fritidsmiljø og ungdom, demokratisk deltakelse og innflytelse fra Barne- og likestillingsdepartementet.

FO vurderer at dette er en særdeles god og bred rapport om ungdoms fritidsmiljø og demokratiske muligheter. Rapporten gir god innsikt i hvordan ungdomsarbeid er tilrettelagt i Norge, og den peker på de ulike utfordringer vi står overfor knyttet til geografi, demografi, kommuneøkonomi, de unges differensierte behov osv, og ikke minst foreligger det etter vår vurdering mange gode og hensiktsmessige forslag til løsninger.

Generelt om rapportens innhold

En god ungdomstid er å anse som en viktig ressurs for den enkelte og for samfunnet. At kommunene i større grad tar ansvar for å sikre dette vil ikke bare kunne ha effekt på ungdommenes muligheter for god utvikling, men også bidra til at det faglige handlingsrommet innenfor det sosialfaglige feltet og opplæringsinstitusjonene øker. Høy kvalitet på kommunens generelle ungdomsarbeid, gir bedre vilkår for arbeidet med utsatt ungdom som er i kontakt med barnevern, utekontakt og sosialtjeneste. FO er derfor fornøyd med den grundige gjennomgangen som utvalget har gjort i rapporten, og for de mange og nødvendige forslag som rapporten fremviser. Rapporten synliggjør på en god måte et samfunnsfelt som fortjener mer oppmerksomhet.

Vi vil i den forbindelse vise til NOU 2009: 8 om kompetanseutvikling i barnevernet. NOUen peker nettopp på at det må utvikles en felles forståelse av ansvaret for barns oppvekst i Norge. Når virksomheter og instanser ikke ser barndommen i en helhetlig kontekst, vil mange unge oppleve å falle utenfor. Vi mener at kommunene gjennom å ta ansvar for å ha gode strategier for ungdomstiden, vil oppleve det enklere å utvikle en felles forståelse for unges oppvekstvilkår, og forhåpentligvis vil færre falle utenfor.

En god barne- og ungdomspolitik er god samfunnsmedisin. Derfor må kommunene prioritere dette arbeidet. En god ungdomspolitik omhandler kompetente og tilgjengelige voksne der ungdommen ferdes. Politikken utvikles i samhandling med unge, og innebærer strategisk arbeid på mange hold. Kommunene er de viktigste aktørene i det offentliges innsats i den konkrete gjennomføringen, slik vi oppfatter at rapporten redegjør for. Dette betinger ressurser og kompetanse i kommunene.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
23 06 11 70

Telefaks:
23 06 11 14

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

Lovfesting av forbyggende barne- og ungdomsarbeid

Vi registrerer at utvalget mener at lovfesting av forebyggende barne- og ungdomsarbeid ikke er veien å gå for at kommunene i større grad skal forpliktes til satsning på det forebyggende området. FO er uenig i denne konklusjonen. Vi vet at tjenester for barn og unge som ikke har sikring gjennom lovfesting er salderingsposter i kommunebudsjettene. I landets kommuner er forebyggende tiltak i kommunal regi mangelfullt utbygget, og de tiltakene som er utviklet utsettes for liten forutsigbarhet i forhold til rammevilkår og videre drift. Det virker ødeleggende for brukere og ansatte knyttet til det forebyggende feltet. FO mener lovfesting av forebyggende tjenester for barn og unge i langt større grad vil sikre at kommunene gjør nødvendig prioritering av arbeidet med barn og unge. Vi mener lovfestingen vil gi bedre rammer for forslagene som foreligger i rapporten.

Faglig kvalitet

Fritids- og ungdomsarbeid er et område som trenger mangfoldig kompetanse. Ulik type faglighet og ulike ferdigheter hos yrkesutøverne gjør at ungdomsarbeidet kan differensieres og være variert. Yrkesutøverne må inneha relasjonell kompetanse for å kunne møte de ulike ungdommene. Det er viktig for å kunne samhandle godt om en eksempelvis er utdannet kulturarbeider, kunstner, barnevernpedagog eller uten særskilt formalkompetanse.

I dag stilles det ingen former for krav til hvilken faglig kompetanse som skal være representert i ungdomstilbudene, og det er opp til kommunene hvem de ansetter. FO mener at det er noen former for faglig kompetanse som minimum bør være representert i de offentlige ungdomstilbudene, og at dette bør beskrives i retningslinjer:

- 1 kulturkompetanse
- 2 aktivitetskompetanse
- 3 sosialpedagogisk kompetanse
- 4 sosialfaglig kompetanse
- 5 helsefaglig kompetanse
- 6 pedagogisk kompetanse
- 7 lederkompetanse

Dersom kommunen benytter sosialfaglig kompetanse i ungdomstilbudene, øker muligheten for at det tidlig fanges opp om ungdom strever, og det kan iverksettes rett hjelp til rett tid enten gjennom ungdomstilbudet eller av andre instanser. God faglig kompetanse sikrer også mulighetene for god samhandling mellom ulike tjenester og virksomheter, da utvikling av ferdigheter i samhandling er en viktig del av profesjonsutøvelse.

Utvalget foreslår at det vurderes opprettet en egen bachelor- og mastergrad for fritidspedagogikk. FO støtter ikke forslaget om opprettelse av egen bachelor på området, men ser at det kan ha verdi å utvikle relevante tverrfaglige mastertilbud innenfor området fritidspedagogikk. Vi mener at det finnes flere relevante bachelorgrader i dag som kan kvalifisere for arbeid i fritidssektoren: barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere, lærere, førskolelærere, kulturarbeidere mv. Vi mener det er en styrke for feltet at det er et flerfaglig felt.

Kommentarer til de enkelte forslagene:

UNGDOMS FRITIDSMILJØ

Forskning og kartlegging

FO støtter at det gjennomføres en grundig forskningsbasert kartlegging av lokale kulturaktiviteter og kommunale kulturskoler fra et representativt utvalg norske kommuner. Videre støtter vi at det gjennomføres en grundig forskningsbasert kartlegging av fritidsklubber og ungdomshus fra et representativt utvalg norske kommuner. Denne kartleggingen bør ha et særskilt fokus på hva slags kompetanse de ansatte har, og hva slags brukergruppe som benytter tilbudene. Vi mener også at en slik kartlegging bør si noe om hvilke tilbud som eventuelt ikke eksisterer, dvs. å undersøke med ungdom og voksenpersoner i de aktuelle kommunene om det etterlyses spesifikke tilbud.

Faglig kompetanse

FO er enig i at det bør legges opp til et betydelig kompetanseløft for de som arbeider med ungdom i kommunens fritidssektor, og at det foretas en systematisk gjennomgang av dagens utdannings- og opplæringstilbud for de som arbeider/ skal arbeide med barn/ungdom og fritid. Bedre lønns- og arbeidsbetingelser er ett av flere viktige bidrag til å heve status for å arbeide i fritidssektoren, og må vurderes som særskilt tiltak.

FO mener at barnevernpedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningene må vurderes som aktuelle utdanningsgrupper for fritidssektoren.

Nasjonale tiltak

FO mener det er viktig å etablere et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid og fritidspedagogikk som kan holde seg løpende orientert om situasjonen på fritids- og ungdomsfeltet, slik det foreslås i rapporten. At senteret legges til et høgskole-/universitetsmiljø som allerede har kompetanse på feltet er viktig. Dette kan sikre kontakt mellom praksisfelt, utdanning og forskning.

En etablering av en ordning med ”demonstrasjonsklubber og demonstrasjonsungdomshus” må innebære at det stilles krav til personalets kompetansesammensetning.

Inkludering og fritidstiltak

FO støtter at det etableres kommunale tiltak for å inkludere unge fra lavinntektsfamilier, unge med innvandrerbakgrunn og unge med funksjonsnedsettelse i fritidsaktiviteter. Her kan det være mange ulike tiltak og noen er nevnt i rapporten. Men det må være åpning for at løsninger utvikles i den enkelte kommunen, hvor det skal finnes kompetanse på hvilke tiltak som best vil redusere virkning av fattigdom eller andre barrierer for unges deltagelse.

Oppsøkende sosialt arbeid og miljøarbeid som virkemiddel for å inkludere utsatt ungdom

FO støtter sterkt at en i større grad enn i dag bruker oppsøkende sosialt arbeid som virkemiddel for å inkludere ungdom som er utsatte eller i marginale posisjoner i fritidsaktiviteter. Dette særskilte arbeidet er blant annet beskrevet i rapport fra BLD i 2009 ("Oppsøkende og utadrettet arbeid overfor ungdom utenfor opplæring og arbeidsliv"), som dette bør ses i sammenheng med.

Det er viktig at kommunene har en differensiert innfallsvinkel til ungdom og fritid, med et utgangsperspektiv om tidligst mulig intervensjon. Oppsøkende sosialt arbeid har god effekt for flere ungdommer i tillegg til de mest marginaliserte, da oppsøkende tjenester ofte er godt kjent med hvilke sviktsoner som eksisterer i deres kommune.

UNGDOM, DEMOKRATISK DELTAKELSE OG INNFLYTELSE

FO støtter at det bør lovfestes at kommunene er forpliktet til å utarbeide et demokratiprogram for ungdom som er tverrsektorielt og for ulike politikkområder. Dette må vise hvilke former for deltakelse og medvirkning som eksisterer. Videre hva slags deltakelse og medvirkning som skal utvikles og speiler mangfoldet i ungdomsmiljøer og unges lokale levekår. Det er også viktig at programmet er forankret i den sentrale administrative og politiske ledelse. Som nevnt tidligere mener vi også at selve tjenestetilbudet innenfor forebyggende arbeid med barn og unge bør lovfestes.

FO støtter forslaget om at alle kommuner bør etablere både representative og deltakerdemokratiske medvirkningsmuligheter for å sikre at mange og ulike ungdomsstemmer høres. Vi minner samtidig om betydningen av at barnevernet sammen med oppsøkende virksomhet inviteres til å gi innspill om ungdomsgrupper med særskilte livserfaringer og behov. Videre bistå disse til å komme frem med sine erfaringer og behov.

FO anbefaler at alle kommuner bør ha en lokal ungdomsplan for en helhetlig ungdomspolitik. Vi anser dette som et viktig virkemiddel for at tematikken settes på dagsorden i kommunene, og at kommunene gjennom arbeidet med en slik plan vil kunne begynne å samle erfaringer og systematisere sitt ungdomsarbeid.

FO støtter også de øvrige forslagene innenfor demokrati og innflytelse, men har ingen spesifikke kommentarer til disse.

Lykke til med det viktige arbeidet for dagens ungdom og fremtidens voksne.

Med vennlig hilsen

Randi Reese
Forbundsleder

Ellen Galaasen
Fagkonsulent